Извештај са јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о уџбеницима

На основу члана 41. став 3. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 и 8/19 - др. пропис), Одбор за јавне службе Владе Републике Србије на седници одржаној 5. априла 2023. године, донео је Закључак 05 Број: 011-2997/2023, којим је одређено спровођене јавне расправе и утврђен је Програм јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о уџбеницима (у даљем тексту: Нацрт закона). Јавна расправа је спроведена у периоду од 7. до 27. априла 2023. године. Прва трибина о предложеном Нацрту закона одржана је у среду, 19. априла 2023. године, у Новом Саду, друга трибина одржана је у петак, 21. априла 2023. године, у Нишу, док је трећа трибина одржана у понедељак, 24. априла 2023. године, у Београду.

У јавној расправи учествовали су представници Министарства просвете, Националног просветног савета, Савета за стручно образовање и образовање одраслих, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице, Педагошког завода Војводине, Јавног предузећа „Завод за уџбенике”, установе образовања и васпитања, издавачи уџбеника, представници невладиних организација и остали заинтересовани субјекти и појединци.

Нацрт закона објављен је на званичној интернет страници Министарства просвете (www.prosveta.gov.rs) и на порталу „еКонсултације“, а заинтересована лица могла су своје сугестије, предлоге и примедбе да доставе на следећу е-маил адресу: javna.rasprava@prosveta.gov.rs, са назнаком: „Нацрт закона о изменама и допунама Закона о уџбеницима”.

У току јавне расправе предлагач је примио писане примедбе, предлоге и сугестије које су се односиле на предложени Нацрт закона. Предлагач је размотрио и образложио своје ставове поводом свих примедаба.

Министарство просвете размотрило је све појединачне сугестије, примедбе и предлоге за измене и допуне које су примљене током јавне расправе и прихватило сугестије и предлоге којима се унапређују законска решења предложеног текста Нацрта закона, те у складу са тим извршило потребне измене и допуне Нацрта закона.

Примедбе, сугестије и предлози на Нацрт закона

Члан 3. Нацрта закона

Примедбу на члан 3. Нацрта закона поднела је група професора, представника Ресорног одбора за образовање Демократске странке, предлажући да се овај члан Нацрта закона измени тако да члан 10. Закона о уџбеницима, на који се овај члан Нацрта закона односи, гласи:

„Влада, средствима буџета Републике Србије, свим ученицима обезбеђује бесплатне уџбенике.

Буџетом Републике Србије биће планирана средства за куповину ауторских права на уџбенике, за штампање и дистрибуцију тих уџбеника. Посебним Правилником биће дефинисан начин куповине ауторских права, као и штапања и дистибуције уџбеника. Овим Правилником ће бити дефинисани начини задуживања и враћања ових уџбеника."

Примедба није прихваћена, имајући у виду да предложено решење даје могућност Влади да Одлуком дефинише набавку бесплатних уџбеника за све ученике, у складу са средствима у Буџету.

Следствено томе, не прихвата се ни други предложени став.

Члан 4. Нацрта закона

Примедбу на члан 4. став 2. Нацрта закона поднело је Удружење издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије предлажући да се бришу речи: „која похађа исти програм" тако да члан 11. став 2. тачка 5) Закона, на који се овај став Нацрта закона односи, гласи:

„Уџбеник за предмете у гимназијама и средњим стручним школама које похађа мање од 2% ученика и полазника од укупног броја ученика и полазника те генерације."

Примедба није прихваћена, имајући у виду да би се брисањем речи: "која похађа исти програм" дошло у ситуацију да имамо предмете са истим називом, а различитим програмима у калкулацији износа од 2%.

Примедбу на члан 4. став 6. Нацрта закона поднело је Удружење издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије предлажући да се брише овај став и да члан 11. став 7. Закона, на који се овај став Нацрта закона односи, остане непромењен.

Примедба није прихваћена, имајући у виду да је јавни издавач, у овом случају Центар за нискотиражне уџбенике, у обавези да штампа нискотиражни уџбеник, уколико то не прихвати издавач који је уџбеник првобитно одштампао. Стога се овај став односи управо на јавног издавача.

Примедбу на члан 4. став 7. Нацрта закона поднело је Удружење издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије предлажући да се брише овај став и да члан 11. став 8. Закона, на који се овај став Нацрта закона односи, остане непромењен.

Примедба није прихваћена, имајући у виду да наведени став решава питање обезбеђивања наведених уџбеника за несметано остваривање образовања и васпитања од почетка школске године.

Члан 5. Нацрта закона

Примедбу на члан 5. Нацрта закона поднео је Завод за уџбенике предлажући да се овај члан Нацрта закона измени тако да члан 14. став 1. Закона, на који се овај члан Нацрта закона односи, гласи:

„Издавање уџбеника, приручника, додатног наставног средства, дидактичког средства и дидактичког игровног средства обавља Завод за уџбенике као специјализовано јавно предузеће са посебним овлашћењима и обавезама у реализацији дугорочних просветно-педагошких циљева, регистровано за делатност објављивања уџбеника чији је оснивач Република Србија.“.

Примедба није прихваћена, имајући у виду да ускраћује право на издаваштво приватном издавачу што је већ омогућено Законом у преосталим одредбама које нису предмет измена и допуна.

Члан 7. Нацрта закона

Примедбу на члан 7. Нацрта закона поднео је адвокат Миленко М. Радић предлажући да се овај члан Нацрта закона измени тако да члан 16. став 4. Закона, на који се овај члан Нацрта закона односи, гласи:

„План уџбеника за основно и средње опште и уметничко образовање и васпитање, општеобразовне предмете средњег стручног образовања и васпитања и образовања одраслих, на предлог Завода за унапређивање образовања и васпитања (у даљем тексту: Завод), по прибављеном мишљењу САНУ и Националног просветног савета, доноси министар.“.

Примедба није прихваћена, имајући у виду да представник САНУ-а јесте члан Националног просветног савета, чиме је обезбеђено учешће представника ове институције у давању мишљења.

Примедбу на члан 7. Нацрта закона поднео је адвокат Миленко М. Радић предлажући да се овај члан Нацрта закона измени тако да члан 16. став 10. Закона, на који се овај члан Нацрта закона односи, гласи:

„Ако САНУ и надлежни савет не доставе мишљење Министарству, у року од 45 дана од дана достављања предлога Завода, министар ће донети план уџбеника без мишљења САНУ и надлежног савета.“.

Примедба није прихваћена следствено томе што претходни предлог није прихваћен.

Члан 8. Нацрта закона

Примедбу на члан 8. став 1. Нацрта закона поднело је Удружење издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије предлажући да овај став буде допуњен тако да члан 22. став 4. тачка 4), на који се овај став Нацрта закона односи, гласи:

„4) Сагласност издавача да ће омогућити школи и наставницима да без накнаде користе садржаје уџбеника који је изабрала њихова школа, ради прилагођавања уџбеника образовним потребама ученика који наставу похађају према прилагођеном програму наставе и учења.”

*Примедба није прихваћена, имајући у виду да постоје потребе за прилагођавањем и у ситуацији када ученик не похађа наставу према прилагођеном програму наставе и учења***.**

Члан 9. Нацрта закона

Примедбу на члан 9. став 5. Нацрта закона поднело је Удружење издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије предлажући да се овај став измени тако да члан 23. став 4. Закона, на који се овај став Нацрта закона односи, остане суштински непромењен и да гласи:

„Завод, односно Покрајински завод ће пре доношења стручне оцене, уколико рукопис садржи недостатке, једном вратити издавачу рукопис уџбеника на дораду, односно рукопис националне читанке, уз образложење свих уочених недостатака, ради њиховог отклањања."

Примедба је прихваћена јер је израз „мањи недостаци" доста неодређен, а прецизније дефинисање захтева дубље промишљање.

Примедбу на члан 9. Нацрта закона поднео је Завод за унапређивање образовања и васпитања предлажући да се овај члан измени тако да се у члану 23. став 5. Закона, на који се овај члан Нацрта закона односи, постојећи рок од десет радних дана скрати на осам дана, како је то било у Закону о уџбеницима из 2015. године, односно да члан 23. став 5. гласи:

„Издавач има могућност да отклони уочене недостатке и тако исправљен рукопис, у три примерка у електронској и штампаној форми, врати Заводу, односно Покрајинском заводу у року од осам дана од дана пријема рукописа на дораду.

Примедба је прихваћена.

Примедбу на члан 9. Нацрта закона поднело је Удружење издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије предлажући да се овај члан Нацрта измени тако да члан 23. Закона, на који се овај став Нацрта закона односи, допуни новим ставом 7. који гласи:

„Завод, односно Покрајински завод је дужан да исправљени рукопис прегледа у року од десет дана од његовог пријема."

Примедба није прихваћена, с обзиром на то да је укупан рок дефинисан, нема потребе за дефинисањем појединачних послова у поступку давања стручне оцене.

Примедбу на члан 9. Нацрта закона поднео је адвокат Миленко М. Радић предлажући да се овај члан Нацрта закона измени тако да члан 23. став 7. Закона, на који се овај члан Нацрта закона односи, гласи:

„Завод, односно Покрајински завод на основу образложене стручне оцене и мишљења САНУ, даје предлог да се прихвати или одбије захтев за одобравање рукописа.".

Примедба није прихваћена, имајући у виду да представник САНУ-а јесте члан Националног просветног савета, чиме је обезбеђено учешће представника ове институције у давању мишљења.

Примедбу на члан 9. Нацрта закона поднео је адвокат Миленко М. Радић предлажући да се овај члан Нацрта закона измени тако да члан 23. став 8. Закона, на који се овај члан Нацрта закона односи, гласи:

„Предлог из става 7. овог члана, заједно са образложеном стручном оценом и мишљењем САНУ, Завод, односно Покрајински завод доставља Министарству, односно Покрајинском секретаријату и издавачу. Завод, односно Покрајински завод доставља Министарству односно Покрајинском секретаријату и примерак исправљеног рукописа уџбеника из става 5. овог члана.“.

Следствено неприхватању претходних предлога, не прихвата се ни овај предлог, имајући у виду да представник САНУ-а јесте члан Националног просветног савета, чиме је обезбеђено учешће представника ове институције у давању мишљења.

Члан 12. Нацрта закона

Примедбу на члан 12. став 5. Нацрта закона поднело је Удружење издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије предлажући да се овај став Нацрта измени тако да члан 34. став 10. Закона, на који се овај став Нацрта закона односи, гласи:

„Одлуку из става 2. и 3. овог члана школа доставља Министарству у року од 30 дана од дана објављивања Каталога уџбеника.“

Примедба је прихваћена с обзиром да је наведени предлог конструктиван и да је предложени рок довољан.

Наведени став треба да гласи:

„Одлуку из ст. 2. и 3. овог члана школа доставља Министарству, односно надлежној школској управи, у року од 30 дана од дана објављивања Каталога уџбеника.“.

Истоветним текстом примедбе на члан 12. Нацрта закона упућеним са преко 50 разлититих е-маил адреса предлаже се да се овај члан Нацрта измени тако да члан 34. Закона на који се овај члан Нацрта закона односи, гласи:

„Одлуку о избору уџбеника доноси наставничко веће на следећи начин:

- поштовањем прописа Закона о општем управном поступку члан 6,
- поштовањем пређашњих одлука Савета родитеља,
- поштовањем препоруке ученичког парламента,
- образложењем стручних већа за области предмета, односно стручног већа за разредну наставу.

Уџбеници одабрани од стране наставничког већа могу да се набављају искључиво након добијене сагласности Савета родитеља јавним гласањем о овим одлукама.“

Примедба није прихваћена, имајући у виду да одлуку о избору уџбеника доноси струка имајући у виду најбољи интерес ученика, уважавајући пре свега специфичности потреба конкретних ученика са којима остварује наставу, као и услове остваривања наставе, у погледу ресурса школе и школског окружења.

Генералне примедбе, сугестије и предлози

Предлог адвоката мр Момира М. Радића да се изврши измена члана 12. Закона о уџбеницима није прихваћен, будући да члан 12. Закона није предмет измена и допуна Нацрта закона о изменама и допунама Закона о уџбеницима.

Предлог Удружења издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије да се изврши измена члана 19. став 3. Закона о уџбеницима није прихваћен, будући да наведени члан није предмет измена и допуна Нацрта закона о изменама и допунама Закона о уџбеницима.

Предлог Душана Лукића да се не врши измена члана 23. став 9. Закона о уџбеницима није разматран, будући да наведени став није предмет измена и допуна Нацрта закона о изменама и допунама Закона о уџбеницима.

Генерална примедба Јелене Савин да се изврши измена члана 34. Закона о уџбеницима, није прихваћена будући да није конретизовано на који начин би требало да се измени наведени члан Закона.